

O DIVINO SAINETE (fragmentos)

1888

CANTO VIII

Os dous agardando a hora
de ir xantar co Santo Padre
botamos do tempro fóra,

E pra poder aprecialos,
fomos ver as galarías
de exposición dos regalos.

Canto en sigros dazanove
o temporal poderío
ten arrapiñado ó probe;

Canto se ten aprobeado
a garra cardenalicia
i o ventre do episcopado,

Alí están, en montós xigantes
da oriental manificencia-
dende as pelras i os diamantes

Hastra a prata e ouro fino-
enormes bostas guindadas
do católico intestino.

Diante daquela cruxía
de esprendores, onde mesmo
loce xunta i a porfía

Toda a pompa i a riqueza
que encerra o mundo do arte
ou garda a natureza,

Acordeime dos que fozan
na terra, dos que non comen,
dos que non rin e non gozan;

Do labrego que traballa
pra manter muller e fillos
e dorme en mollos de palla;

Do probe vello baldado,
sin agarimo no inverno,
de porta en porta arrastrado;

Do neno que emporranchiño,
orfo, perdido na fraga,
garda o gando dun veciño;

Do frío lar, que dá medo;
dos hórreos sin grau, das vacas
sin leite, do arado quedo...

E cun amargor sin nome:
-¡Cantos sudan neste mundo
-pensei- pra que folgue un home!

I Añón, cal se me escoitara:
-¿Logo seique tes envexa?
-díxome- pois ben, repara:

Iste calis esmaltado
desapareceu da igrexa
de Ousende o ano pasado.

Esta costodia esculpida
foi da ermida de Seixalbo,
noites atrás sutraída.

Canto tes diante os teus ollos
débase da fe á gazúa,
que non respeta ferrollos.

¿E queres con tal grandeza
facer a sorte dos pobres?
¡Pois pídeslles boa limpeza!

-Contra todo espolio feito
ós pobos cabe interdiuto...
-¿Que entendes ti de Dereito?

Os bens non inventariados
son do primeiro que os pilla,
diquiridos ou roubados.

E se o que os furta acontece
ser xente de sancristía,
o ladrón nunca aparece.

Inquidá, desacato,
o que queiras... mais é forza
respetar o Concordato.

Así o meu vello falaba
cando tivemos aviso

de que León XIII agardaba.

-Vamos alá –dixo o vate-
e correndo unha cortina
de veludo cor granate,

Nun camarín penetramos,
onde xa sentado á mesa
ó Padre Santo miramos.

-Sentaivos tamén –nos dixo-
requeneou catro preces,
o pan i as ostras bendixo,

I entanto unha copa enteira
de viño vello apuraba,
faloume desta maneira:

-Sei quen es: se o non soubera,
o que berrache en S. Pedro
craramente mo dixera.

Ti vés, cantor galiciano,
dunha raza que ondeou sempre
o predominio romano.

Alá do monte Medulio
nas lareiras, inda os ósos
relocen ó sol de xulio.

De teus avós que, brandindo
contra o Imperio a fouce céltica,
un a un, foron caíndo.

Pero dos Conqueridores
pasados, dos mortos déspotas,
Césares i Enperadores

O Para non é o herdeiro:
sono os reis que hoxe gobernan,
castigo do mundo enteiro.

¡Ai! Olla: por toda a terra
érguese un bafo de morte
que os espíritus aterra.

Naciós de tódalas trazas,
homes de tódolos crismas,
xentes de tódalas razas

Míranse con ollo airado,
búscanse us ós outros i alzan
no aire o puño pechado.

O fillo do Norte, frío,
desputa ó do Oriente, inquieto,
da fronteira o señorío.

Recrama o galo ó xermano
as terras que lle detenta;
do inglés recea o italiano;

Rifa Amérecas coa Europa;
os arsenás funden ferro;
os cuartés dispoñen tropa.

Roda polo espacio un vento
de asolación e exterminio
que escurece o firmamento...

Treme o chau, vacila a roca;
¡rompe en cada peito un ódeo
e un ultraxe en cada boca!

I aquí o Papa outro traguíño
botando, exgramou: -¡Que tempos!
I Añón respondeu: -¡Que viño!

-No medio de loita tanta
soio hai paz -tornou León XIII-
no seo da Igrexa santa.

¡E chamádesme tirano
a min, triste prisioneiro
na cárcel do Vaticano!

-Perdóneme súa mercede
-dixen entón- pero coido
que mentres a Santa Sede

Os bens temporales ame
e insulte coa súa riqueza
ós que morren de fame;

Mentres o Papa, que o trono
das almas herdou sementes,
queira ser do mundo dono

I a pel do pascoal Carneiro

trocando en coraza, trate
de converterse en guerreiro,

A obra papal será impía;
non de paz, de turbulencia;
non de orde, de tiranía.

De Cristo a mística esposa
fixo nefando adulterio,
i a súa falta vergonzosa

Non terá perdón divino,
senón cando a Cristo torne
dos brazos de Constantino.

Añón pegoume co codo
como quen di: “¡Non te escurras!”
e León falou deste modo:

-¡Ah! ¡Como ó teu beizo asoma
o afán do mundo! Ti pides
que o Papa abandone Roma...

¡E ben! Agradarche quero;
deixarei Roma ós romanos,
quedareime en coiros... pero

Cando dos bens me despoxe
que a tradición me legara,
e que gardei hastra o de hoxe,

¿Terá a Igrexa quen lle acuda?
-¡Vinte sigros predicando
caridade pra esa duda!

¡Señor! O mundo moderno
non é, como o mundo antigo,
a imaxen viva do inferno.

Os pobos están chamados
a rexilo: cando trunfen,
cando do chau levantados

O himno canten da vitoria,
volveranse a Dios i os ceos
resprandecerán de gloria.

I entón, Señor, non temades
pola Igrexa que ela é barca

que flota nas tempestades.

Estas democracias novas
son feitas de amor e gastan
a piedade por arrobos.

¡Amádeas! ¡Que ollen e vexan
que Cristo está da súa parte
mentres loitan e pelexan!

Quédese a rabia prós lobos:
¡Cristo era bon, era homilde!
i a homildá cautiva ós pobos.

Tal falei, Añón estaba
páledo; volvín a testa
e vin que o Papa... choraba.

-¿Que ten, señor? -¡Esto é feito!
repticoume- e naquel punto,
erguendo o busto escorreito,

Marmurou: -Ide e anunciade
que o Papa renuncia a Roma
pra vivir da caridade.

Dende hoxe a miña facenda,
todo o que eu teño é dos probes;
que as naciós poñan en venda

Canto for meu; desto en pago
non quero máis, se ma dades,
que unha coviña en Santiago.

Sentinme entón conmovido
tamén: o Papa marchouse,
i eu, de Añón sempre collido,

Botei fóra do palacio
e respirei fortemente
o vento libre do espacio.

Aquela noite saímos
de Roma eu i o vate; a penas
os dous no vagón nos vimos

De volta pró chau paterno,
díxenlle: -Mestre, ¿que pensas?
-Que é un gran viño o de Falerno...

-¿Dudas dos votos formales
do Papa? -¡Nunca se compren
os programas liberales!

Logo de chegar a España
Añón tornouse ó comando
da súa Santa Compañía,

I eu, do que vin de parvo e mudo,
dende entón creo... ou non creo...
pero dudar ¡xa non dudo!